

Ontwikkelingsprogramma 2021-2026

Grenspark Groot Saeftinghe

GRENSPARK GROOT
SAEFTINGHE

Welkom!

Hier in Grenspark Groot Saeftinghe

Een landschap van polders en krekens, lang verscholen in de driehoek tussen Westerschelde, haven van Antwerpen en een autosnelweg. Daar ligt Grenspark Groot Saeftinghe. Niet de genoemde begrenzingsen liggen ten grondslag aan die naam, dat staat volledig op het conto van de landsgrens, die er dwars doorheen loopt en mede het diverse karakter van de regio vormt.

Op die grens van Zeeuws- en Oost-Vlaanderen, land en water, zand en klei, ligt een landschap gecreëerd door de mens. Het oude land op de zandrug, de vruchtbare polders, gewonnen op het woeste water. Waar de strijd verloren werd, nam de natuur weer over, eeuwenlang. In het oosten de rijzige kolossen van de haven. Dit is een landschap vol littekens. Gehavend en gehard, net als de mensen die er wonen. Dit is een verhaal van strijd. Tegen het water, tegen elkaar, tegen de oprukkende industrie.

Zichtbare en onzichtbare tegenstanders hebben de regio gevormd. Dat wat wij nu vol trots Grenspark Groot Saeftinghe noemen, is het resultaat van eeuwenlang hard labeur. Verbondenheid kenmerkt de ware overlever.

Daar in de oksel van de Westerschelde ligt Grenspark Groot Saeftinghe, klaar om ontdekt te worden. Natuur, landbouw en haven kunnen er niet meer met, en niet meer zonder elkaar. Nieuwe raakvlakken zorgen voor spannende ontwikkelingen. Nieuw én innovatief. Onmogelijk gedachte verbindingen stuwen de som der delen tot onverwachte hoogten. Elk van de drie pijlers drukt haar unieke stempel op de regio. Samen vormen ze een spannend geheel vol kansen en mogelijkheden. Niets gaat er ooit vanzelf, dat is het grenspark eigen, maar wie volhardt en zijn weg weet te vinden wil er nooit meer weg. Dat is de kracht van verbinding. Dát is Grenspark Groot Saeftinghe. Welkom!

Inhoudsopgave

Hier in Grenspark Groot Saeftinghe	3	Robuuste Scheldepolders	23	6. Gidsenwerking	34
De uitdaging	6	1. Biodivers bouwplan / polderplan	23	7. Netwerk 'Gastheer van het landschap Grenspark Groot Saeftinghe'	34
De blik vooruit	6	2. Landbouwinnovatiefonds	23	8. Vrijwilligerswerking	35
Waar eens 't gekrijs der meeuwen...	7	3. Grensoverschrijdend kavelruilen en eigentijds eigendom grond	23	Organisatie- en kennisnetwerkontwikkeling	37
Samen op pad	8	4. Grensoverschrijdend Dijken en Krekenplan	24	1. Organisatiestructuur	37
De ambitie om samen verder te gaan	9	5. Grensoverschrijdend Waterplan	24	2. Podium voor integrale en klimaatadaptieve Gebiedsontwikkeling	37
Van heinde en verre	10	6. Grensoverschrijdende landinrichting	25	Indentiteitsgerichte gebiedsontwikkeling	39
Naar een toekomst voor ons allemaal	11	(Be)leven en leefbaarheid	27	1. Branding	39
Een nieuwe samenwerkingsovereenkomst	13	1. Masterplan grensparkhart	27	2. Marketing	39
Horizontale verbinding	13	2. Ontwikkelen Scheldekust en kralenketting van Dorpen (NL)	27		
Waardesturing	14	3. Ontwikkelen Scheldekust en kralenketting van Dorpen (BE)	27		
Een flinke stap voorwaarts	15	4. Ontwikkelen recreatieve infrastructuur	28		
Het ontwikkelingsprogramma	16	5. Scheldekunst	28		
De wow-factor	16	6. Ontwikkelen onthaalpoort Prosperhoeve	28		
Scheldenatuur	19	7. Ontwikkelen onthaalpoort Liefkenshoek	32		
1. Ontwikkeling natuurkerngebied/Hedwige-Prosperproject	19	8. Passend verblijven in het grenspark	29		
2. Ontwikkeling natuurkerngebied/Prosperpolder-Zuid	19	9. Belevenisvol bereikbaar: aantrekkelijke routes binnen passende mobiliteitsvisie	31		
3. Ontwikkeling natuurkerngebied/Doelpolder-Midden	19	Participatie, educatie en communicatie	33		
4. Kreekherstel Grote Geule	20	1. Communicatie	33		
5. Ontwikkeling Veldstation	20	2. Participatie	33		
6. Ontwikkeling Panoramaheuvel	20	3. Grensoverschrijdend netwerk grensparkboeren	34		
7. Recreatief Medegebruik Kerngebied	20	4. Landschapseducatie	34		
8. Natuurbeheervisie en Natuurnetwerk NL	20	5. Evenementen - Kalender	34		

De uitdaging

De blik vooruit

Ontstaan uit noodzaak en verdragen, is Grenspark Groot Saeftinghe de ultieme uiting van de diepe wens om de regio de duw in de rug te geven die ze verdient. Veiligheidsverdragen, natuurherstel en jarenlange juridische strijd, factoren die hebben meegespeeld in de ontstaansgeschiedenis van het grenspark. Stuk voor stuk zware dobbers, die de toekomst van een regio onder druk hebben gezet. Een schaduw hebben geworpen over de ontwikkeling van een voor velen onontdekt gebied. Verleden tijd! Vanaf nu kijkt men in Grenspark Groot Saeftinghe alleen nog vooruit, zoals ze dat eigenlijk altijd hebben gedaan.

In Grenspark Groot Saeftinghe worden dingen mogelijk gemaakt. Worden ideeën en plannen van binnenuit werkelijkheid. Door de kracht van verbinding en een gedeeld perspectief. Het grenspark creëert, regisseert en faciliteert. Mogelijkheden en kansen, ontstaan uit onvermoede krachten, verrassende combinaties en onmogelijk geachte verbintenissen. Grenspark Groot Saeftinghe is een 'state of mind'. Het is tijd om uit onze schulp te kruipen en de wereld te laten zien wat we in onze mars hebben. Trots te zijn op wie we zijn, wat we zijn en wat we kunnen.

Het hart van het grenspark zijn we zelf. De bewoners, de ondernemers, de liefhebbers van onze 'oerspronkelijke' natuur. Wij zijn het die de initiatieven nemen, de plannen maken, volharden in onze methoden en vernieuwing. Grenspark Groot Saeftinghe geeft al die positieve energie een gezicht. Figuurlijk, maar ook letterlijk. Zie het als een aanjager van vernieuwing, volharding en verbetering, maar zie het grenspark vooral als een kans.

Waar eens 't gekrijs der meeuwen...

Het gebied dat wij nu Grenspark Groot Saeftinghe hebben genoemd wordt makkelijk gezien als een uithoek. Een gebied ingeklemd tussen het water en een wereldhaven. Niet eens heel slecht bereikbaar, maar vooral buiten de route. Vanuit Nederland bekeken zeker, maar ook langs Vlaamse zijde wordt het vaak over het hoofd gezien. In de schaduw van Antwerpen bezien klopt dat misschien wel, maar zo was het niet altijd. Het is een misvatting dat de polders ontstaan zijn uit armoede, eerder het tegenovergestelde. We kunnen teruggaan tot de laatste ijstijd, waar het ontstaan van de zandrug aan de rand van ons gebied de basis vormde voor de eerste nederzettingen. Lang voordat er sprake was van grenzen, polders en industrie. Het zijn de voorwaarden die toen door de natuur werden opgelegd, die de verdere toekomst van het hele gebied hebben bepaald.

Droge voeten en toch goed bereikbaar over water. Vaak beseffen we niet hoelang deze voorwaarden ons doen en laten al bepalen. De eerste nederzettingen aan de monding van de Schelde, strategische

versterkingen in het onvoorspelbare krekengebied in de lager gelegen gebieden. Het brengt handel en voorspoed, kansen en gevaren, maar vooral voldoende strategische waarde om voor te strijden. Of we nu spreken over Hulst, Beveren of Antwerpen, de ligging is het waard om voor te vechten. Om het water te keren, dijken aan te leggen, turf te ontginnen en de onberekenbare schorren in te polderen. Het einde van de zestiende eeuw blijkt cruciaal voor de regio. De Allerheiligenvloed in 1570 verzwelgt hele stukken van de op de zee gewonnen landsdelen. Dorpen als Saeftinghe en Casuwele verdwijnen volledig van de kaart, delen van het Waasland verdwijnen terug onder water.

GRENSPARK GROOT SAEFTINGHE IS EEN FEIT.

De Tachtigjarige Oorlog die erop volgt kent even desastreuze gevolgen voor de regio. Zowel Spaanse als Staatse veldheren gebruiken dijken en water om strategische redenen. Het brengt Antwerpen als stad groei en

aanzien, waar de polders 'slechts' waarde houden als verdedigingsmechanisme. De kaarten lijken geschud.

Om de inwoners van de groeiende steden te voeden, worden steeds grotere delen van het buitendijkse schor omgetoverd tot kostbare landbouwgrond. Gewonnen op het water, wordt het gebied de voortuin van Vlaanderen. Industrialisering brengt voorspoed in de jonge staat België. Vlaanderen en vooral zijn havens worden de toegang tot een ongekeerde groei. De vaarroute op de Westerschelde prioriteit nummer één. De oevers van de Schelde ontwikkelen zich tot een haven die wereldwijd meetelt. De polders komen andermaal in de verdrukking. De 'redding' van de regio komt uit omstreden hoek. Natuurcompensatie is één van de factoren die de groei van de haven remt. Omstreden, niet zonder gevolgen voor de polder, maar wel een keerpunt. Vanaf nu staan natuur, landbouw en haven in het poldergebied op gelijke voet. Grenspark Groot Saeftinghe is een feit.

Samen op pad

De ambitie om samen verder te gaan

Het is nu tijd om de bijzondere kwaliteiten van de ontstane situatie om te zetten in kansen voor het gebied en de aangrenzende regio. Grenspark Groot Saeftinghe kan en wil zoveel meer zijn dan zomaar een natuurgebied in de schaduw van de haven. De afgelopen jaren is met een groeiende groep belanghebbenden en geïnteresseerden gewerkt aan een concept dat groter, veel groter is dan het natuurgebied alleen. Deze zogenaamde streekholders zijn de voorvechters van het nieuwe grenspark.

WANNEER DE BAKENS VAN DE DRIE-EENHEID ZO DUIDELIJK ZIJN GEZET, VALT PAS GOED OP HOEZEER ZE MET ELKAAR VERBONDEN ZIJN.

Natuur, landbouw en haven zijn de drie-eenheid waar Grenspark Groot Saeftinghe op wordt gebouwd. Nergens ter wereld is deze combinatie zo nadrukkelijk aanwezig als in deze bocht van de Schelde. In een oogopslag zie je wat deze plek zo bijzonder maakt. Zo uitdagend. Wanneer de bakens van de drie-eenheid zo duidelijk zijn gezet, valt pas goed op hoezeer ze met elkaar verbonden zijn. Hier wordt de term grenspark teruggebracht naar niet meer dan een plaatsbepaling. De grenzen zelf vervagen mettertijd. Bewoners, overheden, natuurorganisaties, landbouwers en zeker ook de Antwerpse haven. Allemaal maken ze deel uit van het traject. Elk om hun eigen reden, met hun eigen agenda, maar met een gezamenlijk doel voor ogen: het creëren van een bijzonder project voor een uitzonderlijke plek.

Saeftinghe leeft

Van heinde en verre

Grenspark Groot Saeftinghe is meer dan een stukje natuurherstel. Letterlijk. Het grenspark kent geen strakke begrenzing, al probeert men het te plaatsen binnen 'de grootste uitbreiding van het intergetijdengebied van Saeftinghe in de 17e eeuw'. Dat wil eigenlijk zeggen dat de later ingedijkte polders ook deel uitmaken van het grenspark. Saeftinghe, Prosper en Hedwige vormen de kern van het natuurgebied, samen met de omliggende polders en overgang naar de haven van Antwerpen vormen ze het grenspark. Delen van Beveren, Sint-Gillis-Waas en Hulst vallen binnen het bereik van het grenspark. Bij uitbreiding raken ook Stekene en Terneuzen nog aan het areaal van mogelijkheden dat het grenspark te

bieden heeft. Zo ontstaat een werkgebied met fluïde grenzen, waar iedereen die kansen ziet, die kansen ook met beide handen kan aangrijpen.

WAT HIER ALLEMAAL GEBEURT MAG GEZIEN WORDEN!

Daarmee komen we aan de kern van het hele traject. Grenspark Groot Saeftinghe biedt de ruimte aan natuur, landbouw en haven. Niet naast elkaar, maar bij voorkeur in harmonie met elkaar. De wijze waarop hier nieuwe natuurwaarden worden gecreëerd zijn minstens zo innovatief als de ontspruitende initiatieven om de landbouw in

dit uitdagende gebied een voorloper te laten zijn in de zoektocht naar nieuwe, duurzamer landbouwmethoden. Innovatie en haven lijken een voor de hand liggende combinatie, maar laten we vooral ook kijken naar wat de haven voor de andere twee kan betekenen en omgekeerd. We kunnen het niet over het grenspark hebben zonder de link naar recreatie. De drie-eenheid natuur, landbouw en haven, maar zeker ook de unieke kracht van een grote groep gedreven streekholders staan garant voor een aantrekkelijk aanbod voor bezoekers uit alle windstreken. En laten we eerlijk zijn, wat hier allemaal gebeurt mag gezien worden!

Naar een toekomst voor ons allemaal

In Grenspark Groot Saeftinghe is ruimte voor initiatief. Ruimte voor snelle groei en langzame ontwikkeling. Voor samenwerking en kleinschalige projecten, maar vooral voor originele ideeën. Iedereen snapt dat het grenspark niet in een, twee, drie gerealiseerd is. Dat het een groot experiment is, waarvan niemand precies kan zeggen waar het zal uitkomen. Het ligt voor de hand om de vorige zin af te sluiten met het woord 'eindigen', maar dat zou indruisen tussen alles waar het grenspark voor staat: een spannende, nieuwe toekomst voor een streek die gewend is alles te overleven!

Om de ontwikkeling van Grenspark Groot Saeftinghe uit de abstractie te trekken is een gezamenlijk perspectief nodig. Niet alleen een 'zeel' om samen aan te trekken, maar vooral een richting om naar toe te werken. Er is geen kant-en-klaar ontwerp waar het grenspark aan moet voldoen, geen einddatum. Het hele idee achter Grenspark Groot Saeftinghe is dat van een organische groei. Het zoeken naar mogelijkheden en het grijpen van kansen. Het grenspark wordt gemaakt door zij die er midden in staan.

De partijen die meestappen in het grenspark zijn net als onze streekholders divers. Zeer divers. Met eigen ideeën, methodes en belangen. Wensen ook, al zijn het soms niet meer dan dromen. Het is niet voor niets dat we ze hebben ondergebracht in de drie-eenheid natuur, landbouw en haven. Grenspark Groot Saeftinghe beoogt niets anders te zijn dan een kader waarin dromen kunnen uitkomen. Waar meer of minder voor de hand liggende allianties gesmeed kunnen worden, maar waar vooral ruimte is voor initiatief. Grenspark Groot Saeftinghe biedt een perspectief voor ontwikkeling, voor vernieuwing en voor de kracht van samenwerking. Nu en in de toekomst.

HET ZOEKEN NAAR MOGELIJK- HEDEN EN HET GRIJPEN VAN KANSEN.

Het ontwikkelen van een beeldmerk, laten we zeggen de fysieke versie van het grenspark, is niets meer of minder dan het opzetten van een kader waarbinnen al het andere kan plaatsvinden. Een kapstok is

misschien nog wel een betere omschrijving. In al je eigenheid onderdeel zijn van een groter geheel. Samen dansen rond de kiosk op het plein. Niet precies in de maat, niet per se met je eigen partner, maar altijd met het orkest als leidraad. Zoveel mensen, zoveel ideeën, zoveel mogelijkheden. De ontwikkeling van het grenspark vereist een zekere mate van opportunisme. Het kunnen en willen grijpen van kansen, het zoeken naar factoren die jou goed van pas komen. De basis van Grenspark Groot Saeftinghe is verbinding. Verbinding als oplossing, als kracht, als uitgangspunt.

Terug naar het grenspark zelf, naar zij die het geacht worden te maken. Nu en in de toekomst. En hoever dan in die toekomst? Maken we de vergelijking met de natuurontwikkeling, dan spreken we over tientallen jaren, over generaties. Dan krijgen we dus ook te maken met streekholders die wellicht nog geboren moeten worden. Dat is interessant. We hebben onze streekholders van nu, bevlogen mensen die zich vol overgave in een avontuur hebben gestort, en we hebben onze organische groei.

Nieuwe ideeën, nieuwe streekholders en ongetwijfeld ook hele nieuwe generaties die de droom zullen voortzetten. Plots loop je dan op tegen de beperking van wat je hebt bedacht. Een gezamenlijk perspectief houdt een soort eindigheid in, een eindigheid die we juist niet wilden benoemen. Wat we echt nodig hebben om nu en in de toekomst mensen aan het idee van het grenspark te binden, is een wenkend perspectief. 'Kom, doe mee, hier krijg je het voor elkaar.'

In het ambtelijk deel van Grenspark Groot Saeftinghe hebben we dit wenkend perspectief voor pakweg de komende vijf jaar omschreven in een Gebiedsagenda. Overzichtelijk en behapbaar. Dat is belangrijk. Stapjes maken. Naar elkaar toe, de wereld in, maar vooral vooruit. Groeien is het sleutelwoord. Of we het nu hebben over de haven, waar groei vooral economische innovatie kent. De landbouw, waar de cycli van de seizoenen aansporen om nieuwe, intrigerende dingen te proberen. En zeker in de natuur, die vele hectares nieuwe natuur die langzaam maar zeker ontstaan. Met vallen en opstaan, mee met het getij

en de stroming. Onlosmakelijk met elkaar verbonden vormt de drie-eenheid een blijvende stabiele basis voor Grenspark Groot Saeftinghe. Eén stap tegelijk, zonder twijfel, zonder dralen, wetende dat er altijd iemand aan je zij stapt.

STAPJES MAKEN. NAAR ELKAAR TOE, DE WERELD IN, MAAR VOORAL VOORUIT.

Een nieuwe samenwerkings-overeenkomst

Horizontale verbinding

De toekomst van het grenspark is veelbelovend en veelomvattend tegelijk. De genoemde Gebiedsagenda is niets meer of minder dan de afsluiting van het Interreg Project Grenspark Groot Saeftinghe. Een project waarin 8 regionale partners¹ vanaf 2016 een krachtige beweging in gang hebben gezet en de historisch gegroeide belangentegenstelling tussen natuur, landbouw en haven omgebogen is naar een krachtige en houdbare samenwerking in de grensregio. Het succes van het Interreg Project verdient navolging, vereist voortzetting. Een toekomst die nu veilig is gesteld in een nieuwe overeenkomst: het Samenwerkingsverband Grenspark Groot Saeftinghe.

En hoe zit het dan met de organische groei van Grenspark Groot Saeftinghe, met de streekholders en hoe zij zelf verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van het grenspark? Net als in het Interreg Project zijn de ondertekenaars van deze nieuwe overeenkomst de pleitbezorgers van het grenspark. De link met beleidsmakers en relevante partijen buiten de directe leefomgeving. Het nieuwe samenwerkingsverband Grenspark Groot Saeftinghe moet de garantie zijn voor het succesvol verderzetten van een succesvolle opstart. Het helpt de neuzen dezelfde richting op te houden, houdt spiegels voor waar nodig en biedt vooral ondersteuning waar die wordt gevraagd.

De kracht van Grenspark Groot Saeftinghe schuilt in de horizontale verbinding. Partijen en streekholders organiseren samen een omgeving waarin de natuur sterker wordt, waarin geld verdiend wordt en waarin mensen samenleven. Als gedeelde opgave is dit voor iedereen nieuw. Iedereen leert. Hier stuiten we op een paradox.

Leren is bewegen, loslaten, veranderen van perspectief en de onzekerheid omarmen. Organiseren is stollen, structureren, vereenvoudigen en onzekerheid verminderen. Toch hebben beiden elkaar nodig. Het Samenwerkingsverband Grenspark Groot Saeftinghe creëert de tussenruimte waar de organisaties kunnen leren. Hier ontstaan tijdelijke verbanden en verwevingen. Hier worden dilemma's de motor van nieuwe oplossingen. Precies daarom heeft het Samenwerkingsverband Grenspark Groot Saeftinghe een dubbele doelstelling: natuurontwikkeling in het kerngebied én strategische innovatie in het primaire proces van de deelnemende partners.

¹PROVINCIE ZEELAND, PORT OF ANTWERP, AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS, NATUURPUNT, EGTS LINIELAND, DE VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ, DE VLAAMSE WATERWEG EN STICHTING HET ZEEUWSE LANDSCHAP.

Waardesturing

De insteek van het Samenwerkingsverband Grenspark Groot Saeftinghe is een vorm van waardesturing. Een nieuw samenspel dat plaatsvindt in de praktijk. In het oppakken en uitvoeren van initiatieven en projecten brengen partijen en streekholders hun eigen belangen in; erkennen dat van elkaar en onderzoeken vervolgens samen welke concrete stappen bijdragen aan de vitaliteit van het gebied. Zo worden de projecten openluchtlabo's die waarde toevoegen aan de regio.

PASSIE VOOR HET GEBIED STAAT CENTRAAL.

Waardesturing wordt zo een krachtig instrument waarin de betrokkenen tijdens de uitvoering van hun project regelmatig samen bezien 'wat het geheel is' en 'welke waarde gecreëerd wordt'. Dat is heel wat anders dan het traditioneel sturen op projectresultaat en beheersing. De toegevoegde waarde van het openluchtlabo's is het brede vitaal netwerk, waarin passie voor het gebied centraal staat. Iedereen doet mee omdat ze in het project

een specifiek onderdeel van hun droom kunnen realiseren. Gebruikmakend van de kwaliteiten van het gebied. Het leren in en van het gebied staat centraal.

Het grenspark opereert in een sterk en complex krachtenveld. Het is belangrijk dat partijen en streekholders in dat krachtenveld zich betrokken voelen bij de voortgang en zich herkennen in de resultaten. Signalen worden serieus genomen en vanuit het grenspark wordt stevast de persoonlijke verbinding gezocht. Aan de andere kant is het belangrijk, dat het grenspark voldoende ruimte opeist en handhaaft om autonoom te kunnen werken. De missie en de doelstelling van het grenspark brengen onvermijdelijk wrijvingen op persoonlijk en organisatieniveau met zich mee. Het creëren van dit productief ongemak is de bestaansreden van het grenspark. Over het ongemak heen helpt het grenspark resultaten te boeken, die anders buiten bereik zouden blijven. Het ongemak wordt niet terzijde geschoven maar onderzocht. Daarbij is elke deelnemer ambassadeur, heeft eenieder zicht op de mechanismen en de

condities van de waardesturing en blijft het hele proces in evenwicht.

Een flinke stap voorwaarts

De afsluiting van de Interreg Periode en de in de Gebiedsagenda en het daaruit voortvloeiende ontwikkelingsprogramma vastgelegde voornemens voor de toekomst, laten duidelijk zien dat de tijd nog niet rijp is om Grenspark Groot Saeftinghe in een vast kader te gieten. Daarom hebben de elf² partijen die de nieuwe samenwerkingsovereenkomst tekenen zich

vastgelegd voor een nieuwe periode van vijf jaar

EEN FLINKE STAP IN DE GOEDE RICHTING.

Een overgangstermijn waarbinnen de definitieve beheersvorm van Grenspark Groot Saeftinghe zich kan ontwikkelen. Een termijn waarbinnen de deelnemende partijen zich aan elkaar verplichten, maar waarbinnen ook ruimte is voor nieuwe partijen die deel willen uitmaken van de samenwerking. Al met al een flinke stap in de goede richting.

² PROVINCIE ZEELAND, PROVINCIE OOST-VLAANDEREN, GEMEENTE BEVEREN, GEMEENTE HULST, EGTS LINIELAND, DE VLAAMSE WATERWEG, MAATSCHAPPIJ LINKERSCHELDEOEVER, AGENTSCHAP NATUUR EN BOS, STICHTING HET ZEEUWSE LANDSCHAP, NATUURPUNT EN PORT OF ANTWERP.

Het ontwikkelingsprogramma

De wow-factor

Het begint allemaal met natuurherstel. Samen met Het Verdronken Land van Saeftinghe beslaan oude en nieuwe natuur straks zo'n 5000 hectare. Als buffer naar de industrie, maar vooral als belangrijk onderdeel van het Sigmoplan⁴, dat al sinds de jaren zeventig werkt aan de impact van eb en vloed op de veiligheid in het stroomgebied van de Schelde en haar zijrivieren. Daar waar ontpolderen en creëren van nieuwe natuur eerst een doel op zich waren, ligt het ambitieniveau nu een heel pak hoger. De nieuwe situatie biedt zoveel mogelijkheden tot ontwikkeling voor de streek, dat het bijna misdadig zou zijn om het hierbij te laten.

De vraag is helder, wat kan en mag er allemaal in de kantlijn van die nieuwe natuur? Hoe kunnen we profiteren van de ontwikkelingen en, misschien nog wel belangrijker, wie kunnen er een graantje meepikken van de nieuwe situatie? Alle kansen en mogelijkheden om het achterland van het nieuwe natuurgebied duidelijk op de kaart te zetten moeten worden aangegrepen. Natuur, landbouw en haven kunnen en moeten elkaar versterken. Binnen een wettelijk kader, maar zeker ook op sociaal-economisch vlak. Dit unieke uitgangspunt betekent dat wederzijds verplichtingen worden aangegaan. Dat men op elkaar kan rekenen.

Binnen het Samenwerkingsverband Grenspark Groot Saeftinghe worden de conclusies van het Interreg Project Grenspark Groot Saeftinghe omgezet in een concreet ontwikkelingsprogramma. Puntsgewijs worden ze voorgesteld, onderverdeeld in zes hoofdlijnen (Scheldenatuur; Robuuste Scheldepolders; (Be)leven en leefbaarheid; Participatie, educatie en communicatie; Organisatie en netwerkontwikkeling; Identiteitsgerichte gebiedsontwikkeling).

⁴IN NEDERLAND AANGEVULD MET HET NATUURPAKKET WESTERSCHELDE

Afkortingen

- PZ - Provincie Zeeland
- OVL - Provincie Oost-Vlaanderen
- EGTS - Europese Groepering Voor Territoriale Samenwerking
- DWV - De Vlaamse Waterweg nv
- ANB - Agentschap Natuur en Bos
- HZL - Stichting Het Zeeuwse Landschap
- NP - Natuurpunt Waasland VZW
- HA - Havenbedrijf Antwerpen
- MLSO - Maatschappij Linkerscheldeoever

- Polder LVW - Polder Land van Waas
- RWS - Rijkswaterstaat
- ANV Groene Oogst - Agrarische natuurvereniging
- ZLTO/BB - Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie
- VLM - Vlaamse Landmaatschappij
- VMM - Vlaamse Milieumaatschappij
- HZ - Hogeschool Zeeland
- MOW - Departement Mobiliteit en Openbare Werken
- AMT - Afdeling Maritieme Toegang
- IVN Zeeland - Instituut Voor Natuureducatie en Duurzaamheid Zeeland

Saeftinghe groeit

Scheldenatuur

Scheldenatuur

In het kerngebied van Grenspark Groot Saeftinghe vindt vanuit verschillende programma's, zoals Natuurpakket Westerschelde en het Sigmaplan, invulling plaats van nadere planontwikkeling en uitvoering van al lopende en toekomstige natuurontwikkelingsprojecten. De uitvoering hiervan zorgt voor een uniek grensoverschrijdend natuurgebied die een belangrijke waarde vormt voor de identiteit van het grenspark. Samenhang en afstemming is gewenst voor optimale natuurwinst en voor de bijbehorende recreatieve herinrichting en maatregelen voor beleving.

1. Ontwikkeling natuurkerngebied/ Hedwige-Prosperproject

Inhoud: Twee polders worden teruggegeven aan de Schelde: de Hedwigepolder aan Nederlandse zijde en Prosperpolder-Noord aan Vlaamse kant. Deze 'ontpolderingen' maken deel uit van de Scheldeverdragen die Vlaanderen en Nederland getekend hebben. In de Hedwige-Prosperpolder wordt brakke getijdennatuur – slikken en schorren – ontwikkeld.

Doel: Herstel 465 hectare estuariene natuur.

Partijen: PZ, DVW en ANB
Looptijd: 2020 - 2024
Investering: € 68.000.000
Financierende partijen: DVW

2. Ontwikkeling natuurkerngebied/ Prosperpolder-Zuid

Inhoud: Volgens het Vlaamse gewestplan is Prosperpolder-Zuid nog steeds agrarisch gebied met overdruk havenuitbreidingsgebied. In het kader van het Vlaamse Complex Project 'Extra Containercapaciteit in het havengebied Antwerpen' wordt gekeken richting Prosperpolder-Zuid als natuurcompensatiegebied. Vanuit het grenspark wordt onder andere ingezet op afstemming van het inrichtingsplan, waaronder het verbinden met de landschappelijke, recreatieve en onthaalinfrastructuur van het parkhart.

Doel: Realisatie van 170 hectare surrogaat-kust in het kader van het project Extra Containercapaciteit HA.
Partijen: HA / MLSO / Vlaamse overheid
Financierende partijen: HA, MLSO, Vlaamse overheid

3. Ontwikkeling natuurkerngebied/ Doelpolder-Midden

Inhoud: De Doelpolder ondergaat een hele transformatie. Doelpolder-Midden verandert in het kader van het Sigmaplan in een geulen- en krekensysteem, de Brakke Kreek wordt nog verbreed. Ook in Doelpolder-Noord, nu nog ingericht als weidevogelgebied, zal het getij het landschap in de toekomst tot hoog schor boetseren. Ter hoogte van het Paardenschor komt een in- en uitstromingsgeul. De Zoetenberm tussen Doelpolder-Midden en Prosperpolder-Zuid blijft omwille van zijn grote cultuurhistorische waarde. De dijk tussen Doelpolder-Noord en Midden wordt weggehaald. Het project past binnen de Vlaamse Sigmadoelstellingen. Een eerste fase in de ontwikkeling betreft het vergunningentraject. Dit traject zal opgestart worden tijdens onderliggend voorstel van het ontwikkelingsprogramma.

Doel: Opstart vergunningtraject in het kader van realisatie 300 ha gecontroleerd gereduceerd getijdengebied.

Partijen: DVW en ANB

Looptijd: 2022-2025 (opstart vergunningentraject)

Investering: € 300.000

Financierende partijen: DVW

4. Kreekherstel Grote Geule

Inhoud: Tijdens het Interreg Project werd ingezet op de bodemsanering van de Grote Geule, wat op korte termijn positieve resultaten opleverde. De uitdagingen voor deze kreek zijn echter groter dan de bodemsanering. Een gedegen voorbereidend onderzoek moet de kansen voor geïntegreerde ontwikkeling verder in kaart brengen (natuur (onder andere IHD besluit) – landbouw – recreatie). De nabijheid van de kern van Kieldrecht vormt daarbij een extra aandachtspunt.

Doel: Kansen voor geïntegreerd kreekherstel verfijnen tot projectniveau: verbetering waterkwaliteit, zoetwaterbeschikbaarheid, waterberging, versterken natuurwaarden en recreatief medegebruik.

Partijen: HA, MLSO, ANB, Gemeente Beveren, Polder LVW, NP, Gemeente Sint-Gillis-Waas

Looptijd: 2022-2025

Investering: Voorbereidend studiewerk, optimalisatie d.m.v. deelprojecten.

Financierende partijen: Engagement MLSO in het kader van voorbereidend studiewerk.

5. Ontwikkeling Veldstation

Inhoud: Het Zeeuwse Landschap doet actief aan monitoring van de fauna en flora in Het Verdrongen Land van Saeftinghe. Van oudsher worden er ook vogels geringd. Het oude vogelringstation 'Saeftinghe' was uitgeleefd en is inmiddels afgebroken. Er wordt voorzien in een state-of-the art veldstation wat voldoet aan de hedendaagse vereisten wat betreft monitoring. Naast de wetenschappelijke functie kan het veldstation op een beperkt aantal tijdstippen ook als startpunt fungeren voor begeleid bezoek aan de schaapskooi 'de Noord'.

Doel: Realisatie state-of-the-art veldstation.

Partijen: PZ en HZL

Looptijd: 2021-2022

Investering: €400.000

Financierende partijen: PZ en HZL

6. Ontwikkeling Panoramaheuveld

Inhoud: Om de beleving van Grenspark Groot Saeftinghe terug te laten komen in de toekomstige inrichting van de Hedwige- en Prosperpolder, is er een nieuw ontwerp voor het medegebruik van het intergetijdengebied ontstaan.

Bij dit ontwerp wordt een win-win-situatie gemaakt. Voor de natuur, doordat bezoekers vooraan in het gebied kunnen worden ontvangen, gelijk ook een voordeel voor de toekomstige exploitatie van het onthaal. Voor het milieu, vanwege de beperking van het transport van de grond naar elders. Voor het recreatief medegebruik door het ontstaan van een unieke beleving van getijden en natuur met een spectaculair uitzicht over de drie-eenheid van het grenspark.

Doel: Realisatie panoramaheuveld, met inbegrip van een voorstel voor de toekomstige exploitatie.

Partijen: PZ (planprocedure – bouw toren – verkennen exploitatie) - DVW (voorbereidingswerken en grondwerken heuveld) – HZL (Beoogd beheerder HP)

Looptijd: 2021-2023 (voorbereiding) – 2023-2026 (realisatie)

Financierende partijen: Te bepalen

7. Recreatief Medegebruik Natuurkerngebied

Inhoud: In het grenspark zijn heel wat nieuwe natuurgebieden in ontwikkeling. Tegelijkertijd is er in Vlaanderen en Nederland ook een groeiende interesse in duurzame landschap- en natuurbeleving.

Sommige van de bestaande en nieuwe gebieden zijn echter in verschillende mate verstoringgevoelig, bij andere is het niet op alle plekken wenselijk en/of aangewezen om bezoekers te ontvangen. Als grenspark kiezen we voor een waardevolle, unieke beleving. Het grenspark is uitgestrekt, het is een combinatie van een hoogkwalitatieve natuurbeleving, realistische spreiding en gerichte sturing.

Doel: -Afwerking van het bezoekersmanagementplan in het kader van beheervisie.
-Implementatie van slimme datatoepassingen en adaptieve terreininrichting om actieve sturing/spreiding mogelijk te maken.

Partijen: HZL – NP – ANB

Looptijd: 2021-2024

Financierende partijen: HZL – NP – ANB bezoekersmanagementplan in het kader van beheervisie)

8. Natuurbeheersvisie en Natuurnetwerk NL

Inhoud: In het Interreg Project werd op vlak van natuurbeheer een grensoverschrijdende visie opgemaakt die enerzijds verfijnt wat de schakeling

van de natuurkerngebieden in Vlaanderen en Nederland behelst, maar ook waar de uitdagingen liggen om het natuurkerngebied optimaal te laten functioneren in relatie tot elkaar en in relatie tot de omgeving. Er kan een onderscheid gemaakt worden tussen de natuurkerngebieden en de buitenschil.

Voor de buitenschil wordt de visie gezien als een 'kansendossier'. Het Natuurnetwerk Nederland is op zijn beurt een netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het sluit op dat vlak aan op de kansen die genoemd worden in de natuurbeheervisie.

Doel: Samen met terreinbeheerders en het grensparknetwerk geïntegreerd uitvoering geven aan de beheervisie voor het grenspark en natuurnetwerk Nederland via projecten en innovatieve samenwerkingen.

Partijen: Partijen grenspark + polder LVW, Waterschap Scheldestromen, RWS en Staatsbosbeheer

Looptijd: Afwerken beheervisie + beheerplannen (2021)

Financierende partijen: Beheervisie: HZL – NP - ANB

Robuuste Scheldepolders

Robuuste Scheldepolders

Stimuleren van de landbouw op weg naar een volhoudbare en duurzame landbouw.

1. Biodivers bouwplan / polderplan

Inhoud: Vanuit het initiële project 'Bruine Kiekendief' werd ingezet op communitybuilding en de win-winmogelijkheden voor landbouwers op het snijvlak van ecologie en economie. Deze richting wordt voortgezet: onder andere door extra inzet in het kader van agrarisch natuurbeheer en natuurinclusieve landbouw, mede op basis van de opgestelde grensoverschrijdende natuurbeheersvisie. Dit gebeurt door het opzetten en uitbouwen van een praktijklabo voor landbouwinnovaties, het ondersteunen van koploperprojecten en het stimuleren van agrarische samenwerking rond korte ketens en de ontwikkeling en vermarkting van streekproducten. Dit alles in afstemming met het dijken- en krekplan.

Doel: Versterken biodiversiteit en natuur- en landschapsbeleving agrarisch gebied, ecologische en economische verduurzaming landbouw (win-win, nieuwe verdienmodellen, verbinding boeren en burgers).

Partijen: Landbouwers, grensparkpartijen, ANV, poldernatuur Agrobeheersgroepen, ZLTO/BB)

Looptijd: 2020-2023

Investering: € 500.000 (PZ),-

Financierende partijen: Regiodeal (PZ) en deelprojecten

2. Landbouwinnovatiefonds

Inhoud: Het fonds dient om innovatie binnen de landbouw te stimuleren en wordt/is samen met het havenbedrijf van Antwerpen ontworpen. Boeren worden via dit fonds uitgedaagd en gestimuleerd om mee te bewegen met de issues van hedendag. Het innovatiefonds dient "nieuw en innovatief ondernemerschap" te stimuleren. De initiatieven en natuurbeheersvisie Grenspark Groot Saefthinghe, innovatiefonds, eigentijds grondeigendom en biodivers bouwplan/polderplan vormen een inspiratiebron voor verdere samenwerking met landbouwers.

Doel: Grensoverschrijdende uitbouw landbouwinnovatiefonds

Partijen: PZ, HA, grensparklandbouwers, MLSO, grensparkboeren, ANV Groene Oogst, ZLTO/BB

Looptijd: 2021-2022

Investering: PZ: € 150.000– HA: € 600.000

Financierende partijen: PZ en HA

3. Grensoverschrijdend kavelruilen en eigentijds eigendom grond

Inhoud: Er is een convenant afgesloten tussen de Provincie Zeeland en de Vlaamse Landmaatschappij. Dit om tot een intensievere samenwerking te komen en grensoverschrijdend te kijken naar opgaven en de inzet van grondbezit en ruil voor een meer diverse en duurzame landbouw. Ook eigentijds eigendom van grond vormt in het grenspark een onderdeel om mee te kunnen experimenteren. Dit concept gaat uit van grond als common, in beheer en eigendom bij de gemeenschap, gericht op een eerlijke en duurzame economie. Hoe kunnen nieuwe boeren zonder eigendom en middelen om grond te kopen toch een boerderij starten en hoe kan bijvoorbeeld op coöperatieve wijze worden samengewerkt tussen boeren en consumenten?

Doel: Een aanpak voor een innovatieve aanbesteding voor eigentijds eigendom van grond. Grond als inzet voor meer participatie en gebiedswaarde door nieuwe boeren en coöperatievorming.

Op grensoverschrijdend vlak het verder verkennen van grensoverschrijdend kavelruilen en de mogelijkheden voor grensoverschrijdende landinrichting.

Partijen: PZ en VLM (grondenbankpartners) in samenwerking met terreinbeheerders

Looptijd: 2022-2024

Financierende partijen: PZ

4. Grensoverschrijdend dijken- en krekplan

Inhoud: Verder uitwerking ruimtelijk plan met geïntegreerd afwegings- en uitvoeringskader voor ontwikkeling krekken en dijken tot samenhangend ecologisch, landbouwkundig en recreatief netwerk, inclusief praktische handvatten voor dijk- en waterbeheerders en grondeigenaren. Vervolgens uitvoering pilotprojecten voor representatieve kreek- en dijknetwerken (met inbegrip van Koningsdijk tussen Kieldrecht en Sint-Gillis-Waas).

Doel: Verbeteren wandelinfrastructuur, verbinding van parkhart met kernen Kieldrecht/Nieuw-Namen en Hulst, vergroten biodiversiteit en ecologische dooradering agrarisch gebied, verbeteren beheer en beter beleefbaar maken van landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten.

Partijen: Grensparkpartijen in samenwerking met terreinbeheerders en landbouwers/agrarische natuurvereniging. Verfijning wandelnetwerk in samenwerking met routebureau/toerisme Oost Vlaanderen en Landschapsbeheer Zeeland.

Looptijd: 2020-2025

Investering: € 800.000 (Ned)

Financierende partijen: PZ, HA (eerste fase)

In relatie met actie:

- Grensoverschrijdend waterplan
- Biodivers bouwplan

5. Grensoverschrijdend Waterplan

Inhoud: Verkenning van kansen voor inzet krekken, kreekrelicten en kreekruigen ten behoeve van waterkwaliteitsverbetering en (zoet)waterberging, met gelijktijdige versterking van landbouw, natuur en landschap uitvoering innovatieve pilotprojecten voor representatieve poldereenheden.

Doel: Aanpak verzilting, verdroging en slechte waterkwaliteit, watersysteem klimaatadaptief maken en innovaties in waterbeheer stimuleren en combinatie met agrarische structuurversterking en vergroting biodiversiteit.

Partijen: Natuurorganisaties, rivier- en

waterbeheerders, HA en stad Antwerpen, kennisinstellingen 'zusterorganisaties' bijvoorbeeld Geopark Schelde Delta, Vereniging Deltametropool, samenwerking met bekkensecretariaten/VMM.

Looptijd: 2020-2023

Financierende partijen: PZ (verkenning)

In relatie met actie:

- Grensoverschrijdend dijken en krekplan

6. Grensoverschrijdende landinrichting

Inhoud: Met het oog op de realisatie van de doelen in het kader van de geïntegreerde ontwikkeling van de buitenschil, zoals beoogd in de Gebiedsagenda voor het Grenspark Groot Saefthinghe. Voorbeeld: groen-blauw netwerk, wateropgave, duurzame landbouw, fiets- en wandelroutes, landschapsversterking, natuurontwikkeling, beleving,... is de verdere verkenning en opstart van landinrichting gewenst. De instrumentenkoffer biedt, in Vlaanderen en Nederland, hiertoe de juiste instrumenten.

Doel: Opmaak van een grensoverschrijdende inrichtingsnota met pilotprojecten om te komen tot een landinrichting in Vlaanderen en Nederland (VL: Spoor 1 + spoor 2)

Partijen: VLM, Kavelruilbureau Zeeland,

Grondenbank LSO, HA, MLSO, gemeenten Beveren en Hulst

Looptijd: 2021-2026

In relatie met actie:

- Grensoverschrijdend kavelruilen en eigentijds eigendom grond
- Grensoverschrijdend dijken- en krekplan
- Grensoverschrijdend waterplan

Grensoverschrijdend verbeteren & versterken

(Be)leven en leefbaarheid

(Be)leven en leefbaarheid

Leefbaarheid, gastvrijheid en beleving zijn 3 begrippen die we in het grenspark hoog in het vaandel dragen. Via een netwerkgerichte benadering ontwikkelen we de komende jaren diverse routes, poorten en plekken die hier op passende wijze verder uiting aan geven.

1. Masterplan grensparkhart

Inhoud: Opstelling overkoepelend Masterplan voor programmatische, ruimtelijke en procedurele afstemming van afzonderlijke voorzieningen en projecten, waaronder: icoonproject recreatief medegebruik Hedwige- en Prosperpolder (panoramaheuvel – Nieuwe Scheldedijk), ontwikkeling Prosperhoeve, ontwikkeling Emmadorp en maatregelen in het kader van Scheldedorpen, icoonproject ontwikkeling Ouden Doel/Doel met uitzichtplateau aan de Schelde en aanleg verbindende wandelroutes.

Doel: Optimaal beleefbaar maken van de drie-eenheid natuur, landbouw en haven, samenhangende ontwikkeling, goede onderlinge verbindingen, gezamenlijke promotie van de belangrijkste

‘grensparkiconen’, bijdrage aan ontwikkeling van aantrekkelijke arrangementen, ook voor meerdaags bezoek en betere spreiding van bezoekers over het grenspark.

Partijen: PZ en ANB in samenwerking met partijen GGS en ontwikkelaars projecten in grensparkhart.

Looptijd: 2021

Investering: TBA

Financierende partijen: PZ

2. Ontwikkelen Scheldekust en kralenketting van Dorpen (NL)

Inhoud: Samen met de streekholders wordt verder gewerkt aan het opgebouwde netwerk en de daarbij behorende ontwikkelas langs de dorpen van de Scheldekust, als onderdeel van de Gebiedsagenda van Grenspark Groot Saeftinghe en de regionale impuls Hulst. Vanuit de identiteit van de grensregio wordt horizontale participatie gestimuleerd.

Er ligt al een ontwerp waar de bewoners/streekholders mee hebben ingestemd.

Doel: Er wordt samengewerkt aan het aantrekkelijker maken van de leefomgeving langs de Schelde door de

lokale maatschappelijke, economische en ecologische wensen en ideeën te verbinden en op zoek te gaan naar combinaties van integratie van de opgaven en uitdagingen van deze dag.

Partijen: PZ, gemeente Hulst, Ministerie van LNV, grenspark, gemeente Beveren, EGTS, waterschap, HZ, Scalda, ondernemers, architecten, streekholders, terreinbeheerders.

Looptijd: 2020-2025

Investering: NL: ambitie 1 : 1,6 miljoen
ambitie 2: 3,3 miljoen

Financierende partijen: PZ, gemeente Hulst, Cofinanciering: regiodeal Zeeland, POP/PDPO

3. Ontwikkelen Scheldekust en kralenketting van Dorpen (BE)

Inhoud: Samen met de streekholders wordt verder gewerkt aan het opgebouwde netwerk en de daarbij behorende ontwikkelas langs de dorpen van de Scheldekust, als onderdeel van de Gebiedsagenda van Grenspark Groot Saeftinghe. Vanuit de identiteit van de grensregio wordt horizontale participatie gestimuleerd.

Doel: Er wordt samengewerkt aan het aantrekkelijker maken van de leefomgeving langs de Schelde door de lokale maatschappelijke, economische en ecologische wensen en ideeën te verbinden en opzoek te gaan naar combinaties van integratie van de opgaven en uitdagingen van deze dag.

Partijen: Gemeente Beveren, Provincie OVL (Leader/PDPO), DVW, MOW, Departement Omgeving

Investering: € 575.000 voorzien voor Dijkterras Ouden Doel (2021-22) en Heraanleg Sint-Engelbertusstraat/Belgische Dreef (2022-2025)

Financierende partijen: Gemeente Beveren, Provincie Oost-Vlaanderen (via plattelandsontwikkeling), DVW

4. Ontwikkelen en realiseren recreatieve infrastructuur

Inhoud: Ontwikkelen van een visueel herkenbare en bruikbare huisstijl voor recreatieve infrastructuur, verder bouwend op de reeds ontwikkelde toolbox recreatieve infrastructuur Grenspark Groot Saeftinghe, de huisstijl in het kader van de branding- en marketingstrategie GGS, de bestaande ontwerpschetsen (Scheldekust, panoramaheuvel) en het Masterplan voor de Prosperhoeve.

Doel: - Uitwerken van de visualisaties, technische tekeningen en technische bepalingen voor de lijst van huisstijlelementen met het oog op aanbestedingsdocumenten.

- Voorbeeldrealisaties + realisaties samen met partners en streekhouders

Partijen: Gemeente Hulst, Gemeente Beveren, MLSO, PZ, HZL + andere partijen die uitingen vooropstellen in het GGS

Looptijd: 2021 (technisch studiewerk) – 2022-2026: realisaties

Investering: € 50.000 (technisch/visueel studiewerk) – projectgebonden uitvoering

Financierende partijen: voorstudie: PZ uitvoering: projectgebonden

5. Scheldekunst

Inhoud: Aanstelling curator voor het uitwerken kunstprogramma/event en benodigde infrastructuur (land art/ kunstroute, expositieruimte, evenementen), inclusief uitwerking organisatievorm en financiering uitvoering kunstprogramma, bijvoorbeeld Organisatie tweede foto- en filmfestival.

Doel: Kunstzinnige verbeelding van de drie-eenheid natuur, landbouw, haven vergroten naamsbekendheid en aantrekken specifieke doelgroepen.

Partijen: provincies en gemeenten, kunstinstellingen, bijvoorbeeld CBK, Verbeke Foundation, MAS, Middelheim

Looptijd: Evenementiële opstart in het kader van communityvorming

Investering: projectgebonden

6. Ontwikkelen onthaalpoort Prosperhoeve

Inhoud: De Prosperhoeve wordt ontwikkeld tot een centrale onthaalpoort voor het grenspark. De voormalige hoeve wordt met respect voor het heden, verleden en de toekomst uitgebouwd tot een polderbelevingscentrum van waaruit men de streek kan ontdekken.

Doel: Gefaseerde ontwikkeling van een multifunctionele onthaalpoort in samenwerking met lokale ondernemers en overheidsinstanties.

Partijen: HA, MLSO, Gemeente Beveren, Vlaamse overheid, Grondenbank in samenwerking met lokale VZW's Prosperite en Prosperhoeve

Looptijd: - Masterplan: afwerking in 2021 (inclusief bepalen gewenst ambitieniveau)

- Tijdelijk gebruik in het kader van poortontwikkeling: vanaf 2021

- Renovatie: via diverse publieke en private initiatieven: 2021 - 2031

Investering: € 6.500.000 (o.b.v. masterplan)
Financierende partijen: Mix van publieke en private investeringen

7. Ontwikkelen onthaalpoort Liefkenshoek

Inhoud: Fort Liefkenshoek ligt in het actieve havengebied. Hoewel ze niet behoort tot het parkhart, is het vandaag de dag een belangrijke onthaalpoort voor bezoekers aan de omgeving. Het is een belangrijke halteplek voor de waterbus en in de nabije toekomst wordt ook ingezet op verbetering van de aanwezige faciliteiten.

Doel: Uitbouwen van de onthaalpoort Liefkenshoek in relatie tot netwerkbenadering grenspark. Afstemming in het kader van aanbod - voorzieningen – routes - branding.

Partijen: gemeente Beveren - MLSO – Havenland 2.0 – HA - DVW

Looptijd: 2021-2024

Investering: Parking, Horecavoorziening, Sigmawerken

Financierende partijen: Gemeente Beveren, DVW

8. Passend verblijven in het grenspark

Inhoud: Het grenspark leent zich tot een meerdaags verblijf. Vandaag de dag zijn er al een aantal B&B's, hotels in de nabije omgeving. Daarnaast zijn er ook kleine en grotere initiatieven door ondernemers. Om de identiteit van het grenspark verder te versterken in relatie tot het recreatief verblijf zijn innovatieve ontwikkelingen en samenwerkingen wenselijk op het vlak van kleinschalig en middelschalig verblijf.

Doel: Opzetten trajecten in het kader van innovatief verblijf en identiteitsgerichte begeleiding ondernemers.

Partijen: Opzetten pilots in het kader van innovatief verblijf: grensparkpartijen - GGS (begeleiding ondernemers)

Looptijd: • Ontwikkelen grensparkhuisje: 2021-2022

• Begeleiding ondernemers: 2021-2026

Investering: projectsubsidies

9. Belevensvol bereikbaar: aantrekkelijke routes binnen passende mobiliteitsvisie

Inhoud: - Belevingsgerichte uitwerking Kustroute, Polderroute en Havenroute in aansluiting met bijbehorende poorten en punten, waaronder:

- ontwikkeling Schelgedorpen als onderdeel van de Kustroute, en;
 - ontwikkeling Havenroute in samenwerking met Havenland 2.0;
 - ontwikkelen Polderroute als connectie van Hulst en hinterlanddorpen met de kern van het grenspark;
 - faciliteren haalbaarheidsonderzoek waterpoorten en Waterbusverbinding.
- feitelijke ontwikkeling van grensoverschrijdende netwerken, aanleg ontbrekende schakels, bewegwijzering en publieke voorzieningen, en maken en verspreiden van routekaarten/folders.

Doel: Verbeteren multimodale bereikbaarheid, realiseren gerichte spreiding met inbegrip van het versterken van de leefbaarheid van de dorpen.

Partijen: Gemeente Beveren – Gemeente Hulst - Provincie OVL – PZ – AMT - MOW

Looptijd: 2021 (visie)

Investering:

- Mobiliteitsvisie (PZ)
- Project 'Versterk de Scheldekust' (Regiodeal/ POP Middelen/Gemeente Hulst/Provincie Zeeland)
- Vrijliggend dubbelrichtingsfietspad tussen Kieldrecht en Doel (Gemeente Beveren/ Provincie Oost-Vlaanderen)
- Bufferdijk (Vlaamse overheid)

Financierende partijen: via diverse projecten

In relatie met actie:

- Onthaalpoorten
- Masterplan grensparkhart

**Aantrekkelijker maken
van de leefomgeving
langs de Schelde.**

Participatie, educatie en communicatie

Participatie, educatie en communicatie

Doorheen het gehele areaal van Grenspark Groot Saeftinghe wordt ingezet op meer betrokkenheid van streekholders en/of groei van het aantal streekholders.

1. Communicatie

Inhoud: Het grenspark is een verhaal van samen bouwen, van samen werken aan een regio. In eerste instantie werd de communicatie gericht op de directe omwonenden en actief betrokken streekholders. Om de geïntegreerde ontwikkeling alle kansen te geven is gerichte off- en online communicatie noodzakelijk richting een breder publiek.

Doel: Transparant informeren van grensparkpartijen, streekholders, bewoners, bezoekers en geïnteresseerden.

Partijen: Grenspark Groot Saeftinghe in samenwerking met partijen, streekholders en netwerken.

Looptijd: 2021-2026

Investering: Digitale (uitbouw bezoekerswebsite), brochure, infoborden.

Financierende partijen: GGS in samenwerking met partijen.

2. Participatie

Inhoud: Verder uitbouwen digitale “portal” en fysieke “werkplaats” voor structurele communicatie, afstemming projecten en initiatieven met Streekholders. Verder vormgeven en uitbreiden van het digitaal platform en introductie nieuwe en passende vormen van participatie.

Doel: Informeren, betrekken en kennis delen met de Streekholders en netwerken (landbouwers, gastheren, gidsen, haven,...) op de juiste momenten.

Partijen: GGS is samenwerking met Partijen en Streekholders

Looptijd: 2021-2025

Investering: Uitbouw en inzet digitaal platform, gericht gebruik digitale en analoge methodieken.

Financierende partijen: GGS in samenwerking met partijen

3. Grensoverschrijdend netwerk grensparkboeren

Inhoud: Tijdens het Interreg Project Grenspark Groot Saeftinghe (2016-2020) werd een grensoverschrijdend netwerk van landbouwers opgezet. In eerste instantie voornamelijk in het kader van communitybuilding rondom de bruine kiekendief. In relatie met de acties met betrekking tot biodiversiteits bouwplan, landbouwinnovatiefonds, streekmerk wordt verder gestalte gegeven aan een actief en grensoverschrijdend landbouwersnetwerk.

Doel: Kennisuitwisseling en netwerkvorming

Partijen: GGS in samenwerking met partijen en landbouwers (ANV, Boerennatuur Vlaanderen,...)

Looptijd: 2021-2025

Investering: events, workshops, communicatie, demodagen

Financierende partijen: GGS in samenwerking met partijen

4. Landschapseducatie

Inhoud: Uitvoeren van initiatieven die een passend gevolgen uitvoering geven aan het gastheerschap, de opleiding grensparkgidsen,... Ondersteuning lokale initiatieven die op een geïntegreerde wijze vorm geven aan educatieve aspect van de drie-eenheid binnen het Grenspark Groot Saefthinghe (natuur-landbouw-haven).

Doel: Uitbreiding passend aanbod voor verschillende doelgroepen, in het bijzonder jeugd en jongeren, maar ook (oudere) 'kwaliteitstoeristen'.

Partijen: Grenspark Groot Saefthinghe in samenwerking met partijen, terreinbeheerders, netwerken en toeristische actoren.

Looptijd: 2021-2026

Investering: Projectsubsidies en evenementen

- Leaderproject Educatief aanbod GGS (2021/2022 - EGTS)

Financierende partijen: GGS in samenwerking met partijen

5. Evenementen - Kalender

Inhoud: - ondersteuning en medeorganisatie van evenementen op gebied van gastronomie, kunst, sport en natuur- en erfgoededucatie.

- beheer van online evenementenkalender

Doel: - ontwikkeling passend aanbod aan sociale activiteiten en evenementen;
- versterken naamsbekendheid van en sociale betrokkenheid bij het grenspark;
- faciliteren lokale initiatiefnemers en grensparkpartijen;
- doelgroepverruiming.

Partijen: GGS, gemeentebesturen, verenigingen, ondernemers, lokale initiatiefnemers.

Looptijd: 2021-2025

Investering: evenementieel

Financierende partijen: GGS in samenwerking met partijen

6. Netwerk 'Gastheer van het landschap Grenspark Groot Saefthinghe'

Inhoud: Natuur, maar ook landschap in de bredere zin, spelen een steeds belangrijkere rol bij het kiezen van een vakantiebestemming of een dagje uit. Grenspark Groot Saefthinghe is een gebied

met veel cultuur, historie en natuur.

Met een ondernemersnetwerk van gastheren willen we onderscheidend inspelen op de behoefte van de gast. Dit netwerk richt zich op geïnteresseerde ondernemers die het grenspark een warm hart toedragen en zich betrokken voelen bij toerisme en recreatie in het gebied.

Doel: Ontwikkelen van een actief ondernemersnetwerk van vijftig ondernemers.

Partijen: Regie en uitvoering GGS in samenwerking met IVN Zeeland (Toerisme Beveren, Havenland 2.0, Waasland)

Looptijd: 2021-2026

Investering: Opleiding, netwerkmomenten, communicatiemiddelen

Financierende partijen: GGS in samenwerking met partijen

7. Gidsenwerking

Inhoud: Om het verhaal van het grenspark passend aan bezoekers over te brengen, wordt geïnvesteerd in de opleiding van grensparkgidsen. Naast opleiding wordt ook het bestaande aanbod verder belevingsgericht uitgewerkt. De drie-eenheid vormt de basis van iedere excursie.

Doel: Opleiding en vorming van een poule van circa 25 grensparkgidsen in samenwerking met bestaande gidsenverenigingen - Uitbouw

van een belevingsgericht aanbod met oog voor de drie-eenheid.

Partijen: Gemeente Beveren, Gemeente Hulst, HZL, NP Waasland, Havencentrum, Bezoekersmanagement Hulst, Toerisme Waasland.

Looptijd: 2020-2025

Investering: cursus, bijkomende vorming, aanbodontwikkeling

Financierende partijen: GGS in samenwerking met partijen

8. Vrijwilligerswerking

Inhoud: Het grenspark vormt een buitengebiedregio in zowel Nederland als Vlaanderen. Dat buitengebied heeft z'n eigen specifieke identiteit: haven, natuur en landbouw. Daarnaast heeft het gebied ook uitdagingen die niet makkelijk door overheden, ondernemers of inwoners opgelost kunnen worden. Als grenspark zien we kansen in het koppelen van vraag en aanbod tussen verschillende partijen. Van zwerfvuilactie tot peterschap over specifieke routes, van mobiliteitshulp tot snoeiwerk.

Doel: Uitbouw van een digitaal vraag-aanbodstelsel voor vrijwilligerswerk op basis van bestaande systemen.

Partijen: Gemeenten, lokale verenigingen, bewoners.

Looptijd: 2023-2025

Organisatie en kennisnetwerkontwikkeling

Organisatie en kennisnetwerkontwikkeling

Aan de basis van het grenspark ligt een goede samenwerking. Door uitwisseling van kennis en het opbouwen van netwerken worden stappen vooruit gezet.

1. Organisatiestructuur

Inhoud: Het samenwerkingsverband Grenspark Groot Saeftinghe bouwt tussen 2021 en 2026 verder aan het grenspark. Elf Partijen engageren zich om uitvoeringsgericht het grenspark verder vorm te geven. De focus ligt op waardesturing, geïntegreerd en horizontaal werken. In 2026 is het de bedoeling om een volgende stap te zetten en door te ontwikkelen naar een definitieve organisatiestructuur.

Doel: -Kwalitatieve uitbouw samenwerkingsverband Grenspark Groot Saeftinghe 2021-2026
-Uitzetten traject om te komen tot een definitief voorstel van organisatiestructuur.
Partijen: partijen, streekholders, ondernemers
Looptijd: 2021-2026
Investing: € 5000
Financierende partijen: GGS

2. Podium voor geïntegreerde en klimaatadaptieve gebiedsontwikkeling

Inhoud: Verkennen beperkingen vanuit regelgeving voor innovatieve en/of grensoverschrijdende aanpak en aanreiken mogelijke oplossingen. Verduurzamen huidige werking.

Doel: Deelname aan en organisatie van Vlaamse/Nederlandse initiatieven die gericht inzetten op geïntegreerde gebiedsontwikkeling.
Partijen: partijen grenspark, gastheren, grensparkboeren, gidsen, streekholders
Looptijd: 2021-2026
Investing: evenementieel
Financierende partijen: GGS

Identiteitsgerichte gebiedsontwikkeling

Identiteitsgerichte gebiedsontwikkeling

In het onderdeel gebiedsontwikkeling wordt de drie-eenheid en de positionering van het grenspark centraal gezet bij het verder ontwikkelen van het merk. Daarvoor wordt er een branding- en marketingstrategie uitgewerkt.

1. Branding

Inhoud: Er wordt strategie opgezet voor een streekmerk als kwaliteitsmerk voor producten, diensten en evenementen, inclusief vaststelling naam en pay-off voor het grenspark. Voor het praktisch gebruik wordt een brandbook opgesteld (verhaallijnen, look-and-feel, inspiraties), een logo, visuele huisstijl en een praktische toolkit voor gemeenten, beheerders en ondernemers waarin het gebruik van het merk/ de huisstijl wordt beschreven.

Doel: Sterk en onderscheidend merk passend bij de identiteit en positionering met een samenhang met de andere merken in de grensregio. Er worden praktische handvatten gecreëerd voor de identiteitsgerichte gebiedsontwikkeling met een herkenbare uitstraling.

Partijen: Opdrachtgever en trekker, PZ en ANB, werkgroep met streekhouders en vertegenwoordigers van onder andere Zichtbaar Zeeland, Toerisme Oost-Vlaanderen/Waasland, Havenland, gemeenten Beveren en Hulst.

Looptijd: 2020-2021

Financierende partijen: PZ en ANB

2. Marketing

Inhoud: Nader onderzoek naar doelgroepen, interessepatronen, feitelijk gebruik en waardering, bijvoorbeeld middels 'audience mapping' (zie par. 6.3 grensparkconcept). Gestart wordt met het opstellen van een marketingplan: gewenste inzet communicatiemiddelen (bijvoorbeeld website, evenementen), fasering, organisatie en financiering. Vervolgens worden de uit het plan naar voren komende marketingactiviteiten uitgevoerd.

Doel: Het 'merk' Grenspark Groot Saeftinghe beter bekend maken bij het grote publiek en in het bijzonder bij de gekozen doelgroepen en optimale afstemming van toeristisch aanbod en marketingactiviteiten op wensen

van gekozen doelgroepen (inclusief bewoners en gebruikers).

Partijen: Opdrachtgever en trekker: PZ en ANB, werkgroep met streekhouders en vertegenwoordigers van onder andere Zichtbaar Zeeland, Toerisme Oost-Vlaanderen/Waasland, Havenland, gemeenten Beveren en Hulst.

Looptijd: 2020-2021. Marketingactiviteiten: t/m 2025.

Financierende partijen: PZ en ANB

Colofon:

Fotografie: AJ Pictures Verpoorte, Jusbox, IMA,
Beeldenbank InUlst, Op de Mariahoeve, Jenny Buise-Rogiers
Vormgeving: Cows & Stars Terneuzen
Teksten: Grensparkeam en Marc GF Zaan

GRENSPARK GROOT
SAEFTINGHE